

Nordiskt A 753
1941

KONCEPT P.M. HEMLIG

Jämlikt kung. 1938 nr 757.

*Ordningsuppgifter
För 1941*

ang vid statens järnvägar ur militär synpunkt genomförda arbeten m.m.

*Wt
Mh
H*

1. Sedan Kungl. Maj:t den 1. sept. 1939 förordnat om förstärkt försvarsberedskaps intagande ingav järnvägstyrelsen den 4. i samma månad underdånig framställning om medel.

Härvid begärdes dels 4.750.000 kronor för forcering av försvarsberedskapsåtgärderna dels 5.425.000 kronor, vilka mer eller mindre direkt sammanhängde med nämnda försvarsberedskap och de skade krav, som på grund av läget kunde förväntas komma att ställas på järnvägarna.

De ovan nämnda anslagssummorna om sammanlagt 5.425.000 kronor utgjorde sålunda:

• verktygsutrustning för reparationsavdelningar	500.000	1 1/2
• luftskyddsåtgärder	1.500.000	1 1/2
• fullständiggande av järnvägstruppernas utrustning	575.000	1 1/2
• anskaffning av vindschivor och kolgivningsanordningar	500.000	
• anskaffning av dragkraft för reptåg	600.000	
• instrumentvagnar för reservuppställningsplatser	600.000	1 1/2
• övergång till gasgeneratordrift	250.000	1 1/2
• förbättringar av linjen Värnamo - Åstorp	700.000	5
• anskaffning av reservtelefonväxlar	200.000	5

De sålunda begärda anslagen om sammanlagt 10.175.000 kronor ha sedermera beviljats och planerade anskaffningar och arbeten äro slutförda. För järnvägstruppernas behov avsedda medel ha dock överförts till arméförvaltningen. Genom de sålunda utförda arbetena vid linjen Värnamo - Åstorp ha samtliga mötesstationer erhållit mötesupår om 400 m längd, telefonförbindelserna utskatts och banan förstärkts i sådan omfattning, att numera lok av tyngsta typ kunna framföras.

2. I underdånig framställning den 15. februari 1940 framhöll styrelsen att elektrifieringen av linjen Ånge - Boden ur försvarssynpunkt måste genomföras i snabbare takt än som förutsattes i Kungl. Maj:ts proposition till 1940 års lagtima riksdag, därest från försvarsstabens sida uppställda trafikkrav på Övre Norrland skulle kunna tillgodoses. De ursprungliga planerna för nämnda elektrifiering voro uppgjorda med hänsyn till, att den elektriska driften skulle kunna upptagas den 1. oktober 1941 till Vännäs och den 1. maj 1943 till Boden. I ovan nämnda proposition förutsatte Kungl. Maj:t ett än långsammare byggnadstempo, och nedskar på grund härav anslagsökandet. Efter hänvändelse från chefen för försvarsstabens hade styrelsen gjort upp ny arbetsplan, vilken avsåg att färdigställa elektrifieringen vid sådan tidpunkt, att elektrisk drift skulle kunna upptagas till Mellansel den 1. okt. 1940 samt till Vännäs den 1. februari 1941 och till Boden den 1. januari 1942. I samband härmed upptogs frågan om höjning av trafikkapaciteten å linjen Boden - Haparanda. I främsta rummet borde för ändamålet förstärkning av spårverbyggnadensve för en beräknad kostnad av 1.350.000 kronor, varjämte spårsystemen i Karungi och Haparanda måste utvidgas, samt växel- och signalsäkerhetsanläggningarna kompletteras. Totalt beräknades kostnaderna för linjen Boden - Haparanda uppgå till 2.000.000 kronor, varav dock viss andel kunde tagas av förnyelsefonds medel. Medelsbehovet uppgavsdärför till 1.700.000 kronor. Sedan nämnda medel ställts till styrelsens förfogande våren 1940 äro ovan berörda arbeten numera i huvudsak slutförda.

Den teoretiska kapacitetsökning, som dessa arbeten inneburit, kunna visserligen endast uppskattas till ur militär synpunkt 3.200 ton per dygn eller 50 $\frac{1}{2}$, men måste ur praktisk synpunkt sägas ligga väsentligt högre, enär banan tidigare icke varit lägnad att upptaga en intensiv trafik under längre tid.

3. I underdånig framställning den 20. april 1940 hemställde styrelsen om ett anslag på 500.000 kronor för vissa arbeten på linjen Uddevalla - Vänersborg - Herrljunga. Nämda arbeten, vilka delvis förutsetts redan då förslaget om förstatligandet fram-
lades, motiverades av det militärpolitiska läget. Arbetena, vilka avsågo dels sta-
tionsutvidgningar och förstärkning av banan, dels förbättrade telefonförbindelser
äro numera slutförda, sedan erforderliga medel ställits till förfogande.

Med anledning av chefens för försvarsstaben skrivelse den 22/10/1941
angående ytterligare ökning av trafikkapaciteten på järnvägarna till Övre Norrland
har styrelsen i avvaktan på slutgiltigt förslag i detta ärende dels för avsikt att
hos Kongl. Maj:st hemställa om ett anslag på 1.000.000 kronor för att tillgodose de
närmaste behoven av stationsutvidgningar på linjen Boden - Paparunda - Övertorneå,
dels gått i författning om, att med tillgängliga medel igångsätta de arbeten, som
under alla förhållanden torde, bliva ofrånkomliga i Övertorneå, Karungi och Boden
samt för åstadkommande av erforderliga mötesplatser mellan Karungi och Övertorneå.

4. Utöver ovan angivna underdåniga framställningar om medel, ha efter hand fram-
ställningar gjorts om medel för försvarsbereidskapen och luftskyddet. I huvudsak äro
inom båda dessa områden planerade åtgärder genomförda även om vissa lokreparationer
återstå för försvarsbereidskapen och vissa kompletteringar efter hand erfordras för
luftförsvaret. De återstående lokreparationerna påverka dock icke försvarsbereidka-
pen på sådant sätt, att denna kan sägas vara försämd. Därjämte har styrelsen med
tillgängliga medel vidtagit ett flertal åtgärder i syfte att tillgodose militärn
önskemål. Bland dessa må framhållas förbättrade anordningar vid ett flertal militär-
mötesplatser på stambanan genom Övre Norrland, förbättrade lastnings- och lossnings-
möjligheter vid vissa stationer med stor militär trafik, anskaffning av gods- och
personvagnar i betydande omfattning, förbättring av telefonförbindelserna och anord-
nandet av särskilt skydd för viktigare telefonväxlar och förstärkaranläggningar i
den omfattning medel härför stått till förfogande.

Omläggningarna av linjen vid Ånge i syfte att undvika tågans vändning ävensom
bangårdutvidgningen där ^{även} äro i huvudsak betingade av militära skäl, liksom även den
förslagna elektrifieringen av linjen Gävle - Ockelbo, vilken beräknas bliva färdig
nästa vår. Stockholm den 4. september 1941.

Kenneth Wede